

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Pravilnik za podeljevanje podpor v sili.

Doslej so se delile razne državne in deželne podpore v sili zlasti vsled vremenskih in drugih elementarnih nezgod brez vsakega zistema, brez pregleda krajevnih in osebnih potreb ter včasih celo pristransko. Pod tem so trpele posebno naše južne dežele, kajti z Dunaja so pri delitvi državnih podpor nas gledali skozi najmanjše okno, čeravno je bila ravno pri nas beda po navadi največja.

Da se temu odpomore, je izdelala osrednja vlada za podeljevanje podpor v sili poseben pravilnik, katerega se bodo morali v prihodnje držati poklicani faktorji. Važno bo za naše občinske funkcionarje poznati ta pravilnik, da bodo vedeli svetovati ljudstvu, ko bo pomoč iskalo, in da bodo poučeni o tem, kaj se da v posameznem slučaju doseči ter kam se obrniti za pomoč in podporo. Glasi se pravilnik tako-le:

Državni in deželni zalogi.

Za dovoljenje državnih podpor v sili o priliki uim, vstavi se v državni proračun vsako leto primeren znesek.

Za slučaj, da preudarijo posamezne deželne uprave v proračunih primerne svote, skušalo se bode ustanoviti v dotičnih deželah **deželne zaloge za pomoč v sili**, v katere se bodo stekali razven letnih državnih in deželnih doneskov, kolikor mogoče tudi vsi prispevki, ki jih namenijo drugi činitelji v dotični deželi za pomoč v sili.

Iznos vsakoletnih prispevkov države in dežel določijo v mejah proračunjenih zneskov v sporazumnem dogovoru državna uprava in posamezne deželne uprave.

„Deželni odbor za pomoč v sili.“

Uprava deželnih zavodov za pomoč v sili in uporabljanje sredstev le-teh se poveri „**deželnim odborom za pomoč v sili**“, katerim načeljujejo deželni predstojniki ali njih namestniki in so sestavljeni iz zastopnikov deželnih samoupravnih oblasti, državnih finančnih oblasti, kakor tudi oñijelnih kmetijskih skupščin.

Natančnejša določila o sestavi posameznih „deželnih odborov za pomoč v sili“, kakor tudi določitev poslovnega reda za le-te so prepuščena sporazumnim sklepom državne uprave in avtonomnih deželnih uprav (deželnih odborov.)

Okrajni in krajevni odbori.

Kot pomožni organi „deželnih odborov za pomoč v sili“ pri preskrbovanju podpor morejo se ustanoviti od slučaja do slučaja **okrajni in krajevni odbori za pomoč v sili**, katerih sestava in poslovanje se uravnata po pravilniku za „deželne odbore za pomoč v sili“.

Področje državnih oblasti.

Dokler se ne ustanove „deželni zalogi za pomoč v sili“ in „deželni odbori za pomoč v sili“ se naroči vsa izvršitev akcije za pomoč v sili državnim oblastim, in sicer političnim okrajnim in deželnim oblastim, ki stoje pod vodstvom in nadzorstvom ministerstva notranjih stvari, katero postopa sporazumno s finančnim, oziroma s poljedeljskim ministerstvom.

Ako prispevajo dežele za pomožno akcijo v sili s primernimi zneski, dovoli se avtonomnim deželnim oblastim primeren upliv pri izvršitvi dotične akcije.

Pojem pomoči v sili.

Pogoji za dovoljevanje podpor so dani, oziroma, prošnje za podpore iz zalogov za pomoč v sili so utemeljene, ako so vsa dežela ali posamezni deli le-te po uimi tako prizadeti, da je v nevarnosti večina gospodarskih eksistene in ako zajedno presega pomoč, ki je neobhodno potrebna, da se prepreči gospodarska poguba, moči tistih činiteljev, ki so v prvi vrsti poklicani, da pomagajo.

Dosledno so principijelno izključeni od državne pomoči v sili tisti slučajji, v katerih se gre za **izboljšanje eksistenčnih pogojev** prebivalstva v gotovih okoliših, kateri pogoji so ostali nepovoljni vsled naravnega in progresivnega razvoja razmer; ali pa tisti slučajji, v katerih se gre za pomoč **posameznim osebam**, ki so padle v nesrečo.

Požari.

Dovoljevanje pomoči v sili v slučajjih požara mora priti le toliko v pošte, kolikor trpi prebivalstvo vsled požara pomanjkanje na živilih, obleki, kmetijskem, oziroma obrtnijskem orodju ali na krmi za živino.

V nikakem slučajju se ne morejo dovoljevati podpore v sili za zopetno zgradbo po požaru uničenih poslopij, kajti, pri racionalnem kmetijskem gospodarstvu se mora skrbeti za take slučajje z zavarovanjem.

Cestne in vodne naprave.

Dovoljevanje podpor iz sredstev „za pomoč v sili“ za cestne in vodne naprave pride le tedaj v pošte, ako se gre za naprave v sili v pravem pomenu besede, t. j. za take naprave omejenega obsega, s katerimi se začasno pomaga vsled uime v gospodarski bedi nahajajočemu se prebivalstvu s tem, da se mu nudi delo in zaslužek.

Taka dela za pomoč v sili morajo tvoriti celoto za se in se izvrše z dovoljenimi sredstvi; s podeljevanjem državnih sredstev za pomoč v sili za slične naprave se nikakor ne posegne v pravno vprašanje glede dolžnosti zgraditi dotične vodne in cestne naprave.

V vseh drugih slučajjih, zlasti torej tudi, ako imajo biti zgradbe same sebi namen in ne služijo izključno v to, da se daje samo prilika do zaslužka, morejo se pospeševati dotične zgradbe z državnimi sredstvi le s podporami iz dotičnih za to določenih zalogov.

Začetek in izvrševanje akcij za pomoč v sili.

(Operati o pomoči v sili).

Ako nastopijo večje uime, morajo si priskrbeti politične oblasti — ne glede na druge odredbe, ki se imajo ukreniti — takoj, ne da bi čakale na tozadevne prošnje strank ali na više-

oblastvena naročila, čim najtočnejše podatke o provzročeni škodi v svrhu, da se bode moglo presoditi, ali se v smislu določenih načel dani pogoji za začetek akcije za pomoč v sili.

V trdilnem slučajju se mora **brez odloga** ukreniti česar treba, da se zajamči hitra dovršitev operata, na čigar podlagi se more zanesljivo presoditi ne le vsa škoda, provzročena po dotični uimi, marveč zlasti tudi beda, ki je vsled tega nastala in skupna svota, potrebna, da se beda odpravi, kakor tudi, da se more stvarno sklepati, kako bi bilo pomagati in končno, da se more določiti iznos podpore, ki bi se naj podelila vsakemu izmed tistih, ki so prišli v stisko.

V tem pogledu morajo oblasti uvaževati, da je pomoč v sili tem uspešnejša, čim hitreje so je deležni prizadeti ljudje; zatorej je dolžnost oblasti, da izdelajo operate o pomoči v sili brez vsake najmanjše izgube časa s potrebno gotovostjo in popolnostjo.

Poizvedovanje škode.

Zanesljivo poizvedovanje škode tvori podlago vsake akcije za pomoč v sili.

Navadne cenitve neizvedenih ali takih činiteljev, ki niso popolnoma nepristranski, so brez vrednosti in zamorejo zbuditi le nezadovoljnost pri prizadetem ljudstvu in morejo provzročiti rekriminacije.

Ker je pričakovati, da se bode ljudstvo v slučajju velikih škod poslužilo v prvi vrsti dobrot, ki jih nudi zakon z dne 12. julija 1906. drž. zak. šte. 118. o odpisu davka, so dotični operati dragocen pripomoček za akcijo za pomoč v sili, ki se ima izvršiti.

Ako bi se zemljiški davek ne mogel odpisati, ali, ako bi se ne moglo čakati z začetkom akcije za pomoč v sili dokler se označeni operat dovrši, mora politična oblast s sodelovanjem izvedencev poizvedovati škodo tako, da je vsaka nepristranost izključena.

V takih slučajjih se mora ljudstvo izrecno opozoriti, da so poizvedovanja začasno le informativnega značaja; to je potrebno v svrhu, da se ljudstvo obvaruje pred razočaranjem glede pomoči v sili v obče, oziroma glede **visokosti** le-te.

Oblika pomoči v sili.

Kar se tiče načina, po katerem se ima pomagati v sili, treba je izbrati v obče tisto obliko, ki je po okoliščinah vsakega posameznega slučajja za poškodovanca najkoristnejša, ki je nadalje po strokovnjaškem mnenju najprimernejša, in ki se ozira v mejah denarnih sredstev, ki se smejo izdati, na želje osebe, kateri se ima podeliti podpora.

Kjer le mogoče je dajati prednost podeljevanju podpor **in natura** pred razdeljevanjem denarja.

Pri nabavi naturalij, ki se imajo razdeliti, se mora zaslišati mnenje krajevnih, kakor tudi v deželi obstoječih strokovnih skupščin in, ako treba tudi mnenje pristojnega ministerstva.

Odmeritev osebnih podpor.

Pri odmeritvi osebnih podpor se mora uvaževati, da **pomoč v sili ni odškodnina za škodo**, marveč, da je namen iste preprečiti pogubo gospodarskih eksistenc.

Dosledno torej, dejstvo samo, da je posamezna oseba v po uimi prizadetem kraju trpela škodo, ki naj bo še tako velika, ni še zadosten razlog, da se pritegne dotična oseba v akcijo za pomoč v sili, ki se ima začeti.

Treba je temveč, da pride dotična oseba v **individualno stisko** tako, da je n. pr. izpostavljena neizogibni gospodarski pogubi, ako se jej ne podeli pomoč v sili.

Kot **iznos** podpore, ki se ima podeliti takej osebi velja **najmanjši del** tega, kar je neobhodno potrebno, da se obvaruje dotična oseba pred gospodarsko pogubo.

Radi tega nastane potreba po **individualiziranju** presojevanja gospodarskih razmer tistih, ki so podpore potrebni; istotako se radi tega ne zdi priporočljivo, da bi se določila enotna odstotna kvota poizvedene visokosti škode kot merilo za odmeritev individualnih podpor.

Ministrstvo za javna dela.

Cesar je z lastnoročnim pismom, naslovljenim na ministerskega predsednika barona Becka odobril ustanovitev ministerstva za javna dela in je ministerskega predsednika pooblastil, da predloži potrebne zakonske načrte v ustavno razpravljanje. Zajedno je imenoval ministra brez portfelja dr. Alberta Gessmanna ministrom novega ministerstva.

Z ozirom na veliko važnost nove osrednje oblasti za državno upravo smatramo potrebnim natisniti tu spodaj določila o delokrogu ministerstva za javna dela, katera je potrdil cesar in so jih objavili uradni listi skupno z najvišjim lastnoročnim pismom.

Ta delokrog je razdeljen v tri oddelke:

Gradbene zadeve, Rudarstvo in Pospeševanje obrti.

Potrjena določila so sledeča:

Gradbene zadeve.

a) Upravne.

Zakonodajstvo in izvrševanje zakonov (graditeljstvo v obče, vrhotalne stavbe, vodne stavbe), sodelovanje pri zakonski ureditvi železniških zgradb, ki spadajo v resort železniškega minister-

stva in pri zakonski ureditvi stavbne obrti. Gradbeno zdravstvo.

Organizacija, osebne zadeve in izpiti državnega gradbeništva v istem obsegu, kakor do sedaj v ministerstvu notranjih stvari.

Zadeve zasebnih tehnikov.

Izobrazba osebja nižjih vrst.

Sodelovanje pri ureditvi izpitov na tehniških visokih šolah.

Uprava dikasterjalnih poslopij, izvzemši upravo uradnih poslopij, ki so postala za dikasterjalne namene neporabna, glede katerih je pridržana odločba finančnemu ministerstvu.

Skrb za stanovanja:

Zakonodajstvo in upravne odločbe. Sodelovanje pri davčnem zakonodajstvu v tem pogledu.

Organizacija in pospeševanje kredita v to svrhu.

b) Tehniške.

Vrhotalne stavbe.

Zadeve tehniškega in tehniško-upravnega značaja, zlasti: vrhotalne stavbe, ki se imajo zgraditi z državnimi sredstvi in prispevki, nadalje, ki jih imajo zgraditi zalogi, upravljani po državi, izvzemši poslopja pri državnih železnicah.

Atelier za vrhotalne stavbe.

Vodne stavbe.

Tehniške in tehniško-upravne zadeve, izvzemši povodne poti in vodne stavbe, ki so v zvezi z železniškimi zgradbami, kakor tudi izvzemši pospeševanje zemljedelstva z vodnimi stavbami, kar spada v smislu zakonov z dne 30. junija 1884. drž. zak. šte. 116. in 117. v področje poljedeljskega ministerstva.

Komisija za uravnavo Donave.

Osrednji hidrografični urad.

Cestne gradbe in mostovi.

Zakonodajne, splošne tehniško in upravne zadeve, izvzemši cestno policijo in cestne zadeve, ki so se poverile v smislu obstoječih zakonov in ukazov železniškemu ministerstvu.

Urad za zgradbo mostov.

Rudarstvo.

Rudarstvo v celotnem obsegu, ki je spadalo do sedaj v resort poljedelskega ministerstva, torej: izvrševanje državne vrhovne oblasti in gospodarska skrb glede vseh pridržanih rudnin, všteti dobivanje kamenega olja, izvzemši pa posle, ki se nanašajo na samotržno upravo salin.

Uprava državnih rudarskih posestev.

Rudarski pouk.

Razven tega: Ukrepi glede priskrbitve premoga s sodelovanjem soprizadetih resortov.

Sodelovanje pri varstvu izvirkov, v kolikor ne spada to v smislu rudarskega zakona v področje poljedelskega ministerstva.

Pospeševanje obrti.

Zakonodajne, splošne tehniške in upravne zadeve glede na električne naprave, izvzemši brzojav, telefon in tiste zadeve, ki so podvržene odločbi po tretjem odstavku obrtnega reda.

(V kolikor pridejo zlasti železniške zadeve v poštev, spadajo zakonodajni ukrepi glede električnih naprav v področje železniškega ministerstva, pri katerem sodeluje delavsko ministerstvo; v področje prvega spadajo tudi tozadrevne tehniške in upravne zadeve).

Sodelovanje pri zakonodajstvu in pri vseh odločbah na vodnopravnem polju, ako pride voda kot „vodna sila“ v poštev. Pospeševanje uporabe vodnih moči v produktivne svrhe.

Privilegije, varstvo znamk in vzorcev, zadeve patentnega urada.

Tehniška preizkuševališča, preizkuševalni zavodi za sirovine, fabrikate in polufabrikate (preizkuševanje materiala), ne krateč delokroga, ki se je poveril na tem polju železniškemu ministerstvu, in ne krateč pravice ministerstva za uk in bogočastje, da sme namreč še nadalje samostojno izvrševati preizkuševalnice in laboratorije, obstoječe na njemu podrejenih učnih zavodih, ali pa, da sme take naprave na novo ustanoviti sporazumno z ministerstvom za javna dela.

Cementiranje in meroskustvo.

Predpisi in odločbe o parnih kotlih (vštevši preizkuševanje parnih kotlov), parne naprave, motorji (ne krateč pristojnosti železniškega ministerstva v tostvarnih vprašanjih, ki se tičejo železnic, in trgovinskega ministerstva pri odločitvi o obrtnih obratnih napravah).

Tehniško in gospodarsko pospeševanje obrtnih izdelkov.

Razvidnost napredka na tehniškem polju.

Tehniško pospeševanje obrti vštevši vse zadeve urada za pospeševanje obrti in zavodov za obrti. Predavanja in poučni tečaji za obrtnike, vzorne delavnice, razstave orodja za malo obrt, razstave izdelkov obrtnih učencev, tehniške poizvedovalnice za malo obrt.

Organizacija in pospeševanje maloobrnega kredita, sodelovanje pri ustanovitvi in poslovanju osrednje združne blagajne, sodelovanje pri določitvi podlage za obrtno delo v kaznilnicah, gospodarsko pospeševanje domače obrti.

Sodelovanje pri zakonodajstvu in upravi glede organizacije obrtnega združenstva, nadalje sodelovanje v zadevah, ki se tičejo mojstrskih izpitov.

Združni delavski izkaz. Pospeševanje človekoljubnih, gospodarskih in izobraževalnih ukrepov obrtnih zadrug in njih zvez; organizacija in pospeševanje pridobitnih in gospodarskih zadrug

za obrtno proizvajanje; odreditev združnih inštruktorjev v to svrhu; sodelovanje pri nameščanju in pri določitvi delokroga le-teh, v kolikor se ne nastavijo lastni organi.

Didaktično pospeševanje obrtnega proizvodstva.

Obrtno šolstvo (zakonodajstvo in uprava glede vseh vrst obrtnih šolskih zavodov in ženskih obrtnih žol; nadalje, potovalni obrtni pouk; obrtni muzej).

Pospeševanje razpečavanja blaga.

Pospeševanje razpečavanja proizvodov male obrti.

Dobave za malo obrt.

Razstave: obrtne in industrijske razstave.

Pospeševanje prometa s tujci.

Ukrepi za privabljanje tujcev; pospeševanje zasebnih organizacij v povzdigo prometa s tujci; pospeševanje hotelov, prenočišč in prometnih sredstev (zlasti avtomobilov); varstvo karakterističnih krajev in naravnih lepote; pospeševanje industrijskih podjetij, ki izdelujejo izdelke za tujce.

(Kar se tiče železnic so pridržani ukrepi glede pospeševanja prometa s tujci železniškemu ministerstvu [§ 1. organizacijskega statuta za železniško upravo]).

Zakonodajni predmeti.

Premenjeni občinski volilni red za Goriško in Gradiščansko.

Dne 5. marca 1907 je deželni zbor poknežene grofovine Goriško-Gradiščanske sprejel zakonski načrt, s kojim se spreminjajo §§ 29, 33, 35 in 37 občinskega volilnega reda. Cesar je ta zakonski načrt odobril in je bil novi razglašen v deželnem zakoniku z dne 30. aprila 1908 pod št. 13.

Da bodo naši čitatelji vedeli, kako so spremenjene stare volilne določbe, navajamo spodaj besedilo novega zakona ter pripomnimo, da so v bistvu stare določbe enake z onimi, ki so še sedaj v veljavi na Kranjskem, Šajerskem in Koroškem. Tako na pr. odgovarja stari goriški § 29 vol. reda našemu kranjskemu § 29, goriški § 33 kranjskemu § 34, goriški § 35 kranjskemu § 36, goriški § 37 kranjskemu § 38.

V čem obstoje spremembe, se lahko razvidi če se primerja ravno navedene kranjske §§ z novimi spodaj natisnjenimi goriškimi, kjer so nove določbe razprto tiskane.

Namen novega zakona je, omogočiti redno izvolitev župana in ozir. občinskih svetovalcev ter preprečiti take obstrukcije pri volitvah kakoršne so se dogajale zadnjich na Vrhniki, ko je manjšina izostajala od sej, tako da so bile te nesklepčne in se župana ni moglo voliti. Na Go-

riškem so našli zoper tako obstrukcijo temeljito sredstvo, da namreč izostali odbornik svoj mandat izgubi in povrh tega še zapade globi do 100 K. Kot odbornik pride namesto odpadlega oni, ki je v istem razredu pri volitvi imel največ glasov. Po navadi pripade torej tak izpraznjen mandat novi stranki.

Zanimiv je tudi novi § 35 70l. reda. Prejje imel namreč voditi volitev najstarejši izmed izvoljenih odbornikov. Če pa ta ni hotel priti k seji, se volitev ni mogla vršiti. — Sedaj je to drugače, kajti volitev ima voditi najstarejši izmed **došlih** odbornikov.

Če pa bi bilo število obstrukcionistov preveliko ozir. če se volitev župana pri tretji sklicani seji ne bi mogla vršiti, tedaj se razpišejo takoj nove volitve, a na podlagi zadnjih (starih) volilnih imenikov, tako da za nove volitve ni treba novih imenikov.

Take spremembe bi bile dobre tudi pri kranjskem občinskem volilnem redu!

Člen I. sankcioniranega zakona določa, da se §§ 29., 33., 35. in 37. občinskega volilnega reda razveljavijo in nadomeščajo s sledečim besedilom:

§ 29. Ako bi bil kdo izvoljen, ki nima pravice biti voljen, ali, ako bi se kdo poslužil postavnega izgovora in bi izvolitve ne sprejel, ima biti starešina, oziroma namestnik starešine oni, ki je dobil v dotičnem volilnem razredu za starešinami, oziroma za namestniki največ glasov.

Isto velja tudi za slučaj, ako bi se izvoljenec brez postavnega razloga branil sprejeti izvolitev, ali sploh, ako ne bi prihajal k sejam, sklicanim v svrhu izvolitve županstva, ali, ako bi se odstranil predno se zaključi volitev, ne da bi zadostno opravičil svoje odsotnosti ali svoje odstranitve (§ 33.); razven tega se naloži dotičniku globa v smislu § 19. občinskega reda.

§ 33. Osem dni po dovršeni volitvi skliče župan ali oni, ki ga nadomešča pri občinski upravi, k seji potom javnega razglasa in posebnega povabila vse člane novoizvoljenega starešinstva v svrhu, da izvolijo županstvo.

V slučaju, da bi prva seja ne bila sklepčna (§ 37.) ter bi se volitev županstva vsled tega ne mogla vršiti ali dovršiti, skliče župan ali oni, ki ga nadomešča, držeč se višenavedenih določil, tekom 14 dni po prvi seji drugo sejo, opozarjaje izrečno na § 29. volilnega reda.

Členi občinskega zastopa, ki se ne udeležijo seji za izvolitev županstva, ali se odstranijo predno se zaključi volitev, ne da bi z zadostnimi razlogi opravičili svoje odsotnosti ali svoje odstranitve, zapadejo globi do 100 kron.

Prisojati globe in odločiti glede izgube mandata (§ 29.) je pristojna okrajna politična oblast; proti odločbi slednje je do-

puščen utok, ki se mora vložiti tekom 8 dni pri namestništvu, katero odloči v obeh slučajih; proti namestništveni odločbi ni priziva.

V slučaju, da bi bilo tudi tretje sklicanje seje, h katerej se povabijo v smislu § 29. namestniki, brezuspešno razpusti namestništvo novoizvoljeni občinski zastop in naroči, da se imajo vršiti tekom 14 dni nove volitve na podlagi zadnjih volilnih imenikov, kateri se ne razglase vdrugič in proti katerim ni utoka.

§ 35. Najstarejši izmed členov občinskega zastopa, ki so prišli k seji, vodi volitev, privzemši še dva druga člena občinskega zastopa.

§ 37. Da je volitev veljavna, morajo biti navzoče najmanj tri četrtine vseh členov občinskega zastopa in izvoljeni mora dobiti nadpolovično večino navzočih glasov.

Pri izračunanju treh četrtin je treba gledati na to-le: S tremi množeno število členov občinskega zastopa se deli s štirimi in ako se pokaže ostanek, smatrati se ima ta ulomek kot celo število, ki popolni postavno število treh četrtin.

Volitev se mora vršiti ustmeno ali z glasovnicami, kakor starešinstvo to sklene.

V prvem slučaju se je ravnati po določilih § 26., v drugem se prečitajo in vpišejo v glasovnik imena, zapisana na pobranih glasovnicah.

Vprašanja in odgovori.

370. Ž u p a n s t v o P.

V p r a š a n j e: Ali smemo na podlagi dejanskega stanu k prejšnjemu vprašanju zahtevati od občine P. plačilo najemnine in za koliko časa?

O d g o v o r: Plačila najemnine ne morete terjati, ker se tukaj ni šlo za najemno pogodbo, ampak je občina P. se samostalno spravila v posest in vžitek šolskega poslopja.

S tem pa ni rečeno, da ne morete nikakega plačila terjati. Če namreč občina P. nima za uporabo starega šolskega poslopja nikake pogodbe s prejšnjim ali sedanjim krajnim šolskim svetom, tedaj Vam mora plačati primerno odškodnino za to samolastno uporabo.

Tudi to tožbo lahko vložite pri okrajnem sodišču v K. Plačilo terjate lahko za ves čas, odkar občina P. šolsko poslopje brez pogodbe v svoje namene rabi.

Kot primerna odškodnina se mora smatrati oni znesek, ki bi se ga v P. dobilo, če bi se bišo dalo v najem.

371. Ž u p a n s t v o P.

V p r a š a n j e: Ali bi nas mogla v naših pravnah zoper občino P. zastopati finančna prokuratura?

O d g o v o r: Težko! Finančne prokuratorje imajo namreč nalog, da v slučajih, kjer se pravdajo razne javne korporacije med seboj, prepuste zastopstvo dotičnim korporacijam samim ozir. jih nakažejo, da si najmejo odvetnike za zastopnike.

Če nočete za pravdo najeti odvetnika, se tudi sami lahko zastopate pri okrajnem sodišču.

372. Gospod M. N. v Br.

Vprašanje: Imam v župniji bolnico (23 let staro dekle, brez očeta in matere). Bolnica ima 300 K dote. Spoznal sem, da spada v vrsto tistih, ki bi imeli pravico do brezplačnega zdravljenja (zdravnika in zdravil). Zato sem poslal njeño sestro k županu, naj ji napravi v to svrhu ubožno spričevalo. On se je pa branil rekoč, da mora nedeljo v to svrhu sklicati občinsko sejo. Ali ne prispeva posamezna občina v obliki doklad (0%) za take reveže? Ali se more župan braniti, dajati taka ubožna spričevala? Ali je kak zakon, da se ga prisili?

Odgovor: Stroški zdravstvenih okrožij ali zdravstvenih občin se pokrijejo v smislu zakona od 27. oktobra 1900 šte. 27 dež. zak. s takozvanimi zdravstvenimi dokladami, ki znašajo po samostojnih zdravstvenih občinah in po občinah, kjer ima zdravnik svoj sedež, 3% direktnih davkov (izvzemši osebnih dohodnin), sicer pa le 2%. Če te doklade ne zadostujejo v pokritje zdravstvenih stroškov, mora primanjkljaj plačati deželni zaklad.

Med zdravstvene stroške spada tudi brezplačno zdravljenje ubožcev zdravstvenega okrožja.

Da pa zdravnik ve, koga mora brezplačno zdraviti in komu ima dati zdravila na račun zdravstvenega okrožja, je treba, da sestavi načelnik zdravstvenega okrožja vsako leto imenik ubožnih oseb iz celega okrožja. Pri sestavi tega imenika mu pomagajo župani vseh v zdravstveno okrožje spadajočih občin.

Tako sestavljen imenik dobi v roke okrožni zdravnik in sme zdraviti in brezplačno zdravila dajati samo v imeniku zapisanim.

Ker pa nastane včasih potreba, da zdravnik brezplačno zdravi tudi koga, ki ni vpisan v tak imenik, je za tak slučaj oskrbljeno z določbo § 15 razglasa c. kr. deželne vlade kranjske z dne 16. marca 1889 šte. 8 dež. zak. ozir. od 3. januarja 1893 šte. 4 dež. zak., ki pravi, da je za brezplačno zdravljenje takih oseb potrebno privoljenje načelnika zdravstvenega okrožja. Vaša občina spada pod zdravstveno okrožje R., zato boste morali bolnico ozir. njeno sestro nakazati na načelnika zdravstvenega okrožja, da ji da potrebno privoljenje. To privoljenje pa ji bo smel dati samo s pritrditvijo Vašega župana. Sestra bolnice bo morala tedaj najprej iti k županu, da ji da tako pritrditev in potem z isto k načelniku, ki ji bo še-le napravil privoljenje za zdravnika.

Županu v take namene ni treba sklicevati seje. Če se neupravičeno brani dati potrebno pritrditev, se lahko pritožite na deželni odbor.

372. Gospod I. K. pri Sv. A.

Vprašanje: Ali ima orožnik na svojem službenem potu pravico hoditi po njivah, kjer raste pšenica ter tako žito teptati? Ali se ga sme na to opozoriti?

Odgovor:

Za orožnika v službi veljajo iste pravice kakor za vsakega drugega, da namreč ne sme hoditi po žitnem polju ter žita teptati.

Izjema je seveda samo tedaj, če bi orožnik ne mogel svoje službe pravilno in dobro opraviti drugače kakor če gre preko žitnega polja. Smel bi na pr. iti po pšenici, če bi zasledoval kakega zločinca in bi mu isti lahko ušel, če ne bi orožnik izbral krajše poti po žitu.

Ako pa ni nujne potrebe, ne sme orožnik po obdelanem polju hoditi, ampak se ima držati cest in potov.

Najbolje je, da orožnika na štiri oči t. j. brez prič ne opozarjate na nepravilnost njegovega postopanja. Kedar vidite, da orožnik kaj nepravilnega napravi, si privzemite prič, ki vam bodo mogle to potrditi in potem še-le napravite ovadbo ali pa s pričami opozorite orožnika, naj ne hodi po nepotrebnem po njivah. Pazite, da storite to v dostojni obliki, brez vsake žalitve!

V Vašem slučaju Vam pristojna pravica, tožiti orožnika zaradi motenja posesti, dalje na plačilo odškodnine in konečno ga tudi naznaniti pri pristojni višji oblasti.

373. Gospod A. P. v S.

Vprašanje: Ali bi mogel nekemu mlinarju, ki ima svoj mlin kake tri ure od naše vasi, zabraniti, da ne bi hodil k nam z vozom okoli kmetov in jih prosil, naj mu dajo mlet? S tem dela namreč meni, ki imam v S. mlin na bencinov motor hudo konkurenco.

Odgovor:

Po našem mnenju Vaš konkurenčni mlinar v zmislu zakona od 27. decembra 1902 šte. 242 drž. zak. ne bi smel iskati naročil v Vaši vasi. Mleti sme sicer tudi za Vaše vaščane in sme priti v Vašo Vas po žito, toda le tedaj, če mu Vaši posestniki naročijo, da naj pride. Sam od sebe, brez poklica pa ne bi smel iskati naročil.

Svetujemo Vam, da naznanite slučjsj okrajnemu glavarstvu v razsojo.

374. Gospod A. A. v Št. P.

Vprašanje: Pri nas je na dan cerkvenega „žegnanja“ tadi pravi semenj, na katerem se vse stvari prodajajo — razven živine. Semenj se sicer ne vrši v bližini cerkve, pač pa v vasi sami. Ali se ne da ta razvada, ki je gotovo protipostavna, odpraviti in na kak način?

Odgovor:

Kolikor nam je znano, je po zelo mnogih krajih na dan cerkvenega „žegnanja“ semenj in ne samo v vasi sami, ampak po navadi tudi okoli cerkve. Ljudje so svoj čas za take sejme prosili in obstoje po večini že iz starih časov. Zato jih tudi ni mogoče odpraviti. Vprašanje je, če je ta sejm od pristojne oblasti bil dovoljen ali ne. Če je bil dovoljen, tedaj je vsako sredstvo za odpravo brezuspešno. Če pa ni dovoljen, imate priprosto sredstvo, se mu upreti z navadno vlogo na deželno vlado, ali še bolje na okrajno glavarstvo.

Ne vemo pa zakaj imenujete tak sejm kot kaj protizakonitega. Res je sicer, da je na dan Vašega cerkvenega „žegnanja“ zapovedan praznik, toda nikjer v zakonu ni rečeno, da sejmovi ne bi smeli biti ob nedeljah ali zapovedanih praznikih.

375. Gospod F. E. v B.

Vprašanje: Prosim pojasnila, kaj pomeni „vrednostna meja v kazenskih stvareh“, ki se ima po časniških poročilih v kratkem zvišati? —

Odgovor:

Najlozje Vam to pojasnimo na primeri: Kakor znano, se pri nas tatvina kaznuje na dva načina: kot prestopok s strogim zaporom pri okrajnih sodiščih — in kot hudodelstvo z ječo pri okrožnih ali deželnih sodiščih. Za to, kako se tatvina kaznuje, je navadno merodajna vrednost ukradene stvari. Isto velja tudi pri goljufiji, poneverjenju i. t. d. Večja kot je škoda, hujša je sodba. Meja, ki jo tvori znesek škode med prestopkom in hudodelstvom, se imenuje vrednostna meja.

Primeri: Posel ukrade svojemu gospodarju vrednost 9 K 90 v. To je prestopok, ki se kaznuje pri okrajnem sodišču s strogim zaporom. Če ukrade vrednosti 10 K 01 v, tedaj samo 2 vin. več, je to že hudodelstvo, ki se kaznuje s težko ječo pri deželnem ali okrožnem sodišču. 10 K je toraj tukaj vrednostna meja.

Vrednostna meja se mora času primerno zvišati. Kajti naš kazenski zakon je star nad 56 let. Pred 56 leti so pa bile stvari, ki so danes vredne 10 K, mnogo manj cenjene. Kar je bilo pred 56 leti cenjeno na 5 goldinarjev, je vredno danes svojih 30 K. Zato bo pravično, če se vrednostna meja zviša, ker bi bili sicer hudodelci pred 56 leti mnogo na boljšem kot danes.

376. Županstvo K.

Vprašanje: Kako se naj kolekujejo prošnje za vojaške dopuste ob času žetve?

O d g o v o r:

Take prošnje naj se kolekujejo z 1 K, če so pisane na navadno polo papirja. Če se pa uporablja takozvane „Povpraševalne pole“, kakoršne je dobiti pri okrajnem glavarstvu, ni treba kolka.

Ž u p a n s t v o K.

V p r a š a n j e: Naš občinski revež M. je umrl v mestu I. Njegovi nadaljni sorodniki so mu oskrbeli pogreb, sedaj pa terjajo od nas povračilo dotičnih stroškov, češ da so jih za nas izložili, ker je bil naš občinski revež in ker so oni tako daleč ž njim v sorodu, da se jih ne bi moglo prisiliti, da mu oskrbe pogreb iz svojega.

O d g o v o r:

Na vsak način boste morali potrebne pogrebne stroške sorodnikom povrniti, kajti dolžnost pokojniku oskrbeti primeren pogreb ni zadela oddaljenih sorodnikov, ampak Vašo občino.

Seveda nastane tukaj vprašanje, če niso sorodniki pogreba naročili in plačali iz zgolj pijetete in ljubezni do pokojnika, tako da na povračilo stroškov niti mislili niso. V tem slučaju Vam ne bi bilo treba stroškov vračati. No pa to se da težko dokazati, ker se v človeško srce ne vidi, ampak se da na ta namen le iz posameznih okolnosti sklepati.

Opozarjamo Vas, da ste primorani plačati samo potrebne stroške. Če so sorodniki naročili kak prav lep pogreb, bodo morali del stroškov sami trpeti.

377. Ž u p a n s t v o K.

V p r a š a n j e: Kakšen način volitve je na Kranjem pri občinskih sejah nedopusten?

O d g o v o r:

Nedopustne so volitve na ta način, da se glasuje z vzdignjenjem rok. Izvolitev častnih občanov na ta način je neveljavna, kakor je pred tremi leti razsodilo upravno sodišče.

378. Ž u p a n s t v o L.

V p r a š a n j e: Prosimo pojasnila, če ne velja za celo Štajersko eden in isti poselski red, ker je dobila neka dekla iz naše vasi od mestnega sveta v Gradcu odločbo, kjer se sklicuje na nek drug poselski red, kakor je oni, ki je natisnjen v naših navadnih poselskih knjižicah?

O d g o v o r:

Deželna stolna mesta imajo navadno svoj poseben poselski red, ki se nekoliko razločuje od splošnega poselskega reda, veljavnega za ostalo deželo.

Gradec ima svoj poselski red, razglašen z ukazom c. kr. štajerskega namestništva od 30. aprila 1857 šte. 10 dež. zak. za Štajersko.

Mestni svet kot policijska oblast je svojo razsodbo gotovo utemeljil s §§ poselskega reda za stolno mesto Gradec. Ker pa ne vemo, na katere §§ se dotična sodba sklicuje, Vam ne moremo v stvari dati na ostala vprašanja zanesljivega odgovora.

379. Ž u p a n s t v o S.

V p r a š a n j e: V naši občini živita dva mlada v divjem zakonu. Oba sta pristojna v našo občino, zato se ju ne more izgnati. Prosimo navodila, kako bi ta — dva narazen spravili, da ne bi dajala pohujšanja?

O d g o v o r:

Zoper te vrste konkubinat (divji zakon) je občini vsako sredstvo nemogoče. Vse, kar morete storiti je, da dotičnika večkrat opominjate, da naj se poročita. Če tega nočeta, potem boste morali z njima tako potrpeti!

380. G o s p o d I. K. pri Sv. A.

V p r a š a n j e: Zraven živinskega hleva sem si napravil mal svinjak. Ko sem začel delati, pride k meni orožnik in me vpraša, če sem napravo svinjaka javil županstvu. Odgovoril, sem, da ne, ker se mi zdi stvar ma-

lenkostna. Pripomnil sem pa takoj, da bom naznanil, če je to v zmislu zakona potrebno. Orožnik je odšel in menda stvar naznanil županstvu, ki mi je pa poslalo kazensko sodbo. Zaslislali me prej niso. Prosim pojasnila, če je treba napravo svinjaka naznaniti in če me je županstvo po pravici kaznovalo?

O d g o v o r:

Na vsak način je treba tudi napravo svinjaka naznaniti občinskemu uradu kot stavbeni oblasti ter prositi za stavbeno kakor tudi za uporabno dovoljenje. Po § 1 kranjskega stavbenega reda se mora namreč naznaniti vsaka nova postavitvev. Od stavbenega naznanila so izvzeta samo ona mala popravila, ki so našteja v § 3 stavbenega reda. Med te pa naprava svinjaka ne spada!

Če se kedo zoper prijavitni predpis pregreši ozir. če prijavo opusti, se ima za to kaznovati po §§ 95 in 96 stavb. reda z globo do 200 K. Pravico kaznovanja pristoji občinskemu kazenskemu senatu.

Županstvo Vas je sicer po pravici kaznovalo, vendar postopanje županstva ni bilo pravilno. Če se zoper dotično razsodbo pritožite v zmislu § 97 stavb. reda na okrajno glavarstvo, je gotovo, da bo politična oblast to razsodbo razveljavila. Županstvo namreč ni nikdar upravičeno izreči kazni ozir. izdati sodbe, dokler ni zaslislalo obdolženca. Orožnik je bil sicer priča in Vi gotovo ne bi mogli v svojo popolno opravičilo ničesar povedati, vsled česar bi se Vas moralo na vsak način obsoditi, vendar je dolžno županstvo, držati se zakonitega postopanja ter Vas kot obdolženca zaslislati.

Pristaviti pa moramo, da bi kakega materijelnega vspeha s pritožbo ne dosegli, ker bi glavarstvo sodbo razveljavilo in nakazalo občini, da o stvari še enkrat razpravlja in sicer pravilno. Gotovo je, da bi bili tudi drugič obsojeni.

381. G o s p o d F. P. v O. (Štajersko)

V p r a š a n j e: V trgu L. nameravam zidati novo hišo. Kupil sem si v to svrhu od posestnika M. večji kos travnika in vrta, ki ležita ob njegovi domačiji. Hotel sem si napraviti hišo ob enem delu travnika, ki meji na sosedovo poslopje. Stavbeni mojster pa mi pravi, da tam ne bom smel zidati, ker tega ne dopušča stavbeni red. Prosim pojasnila, kako in kedo mi more zabraniti, da ne bi smel zidati na svojem, kjer bi hotel? Pripomnim namreč, da mi sosed, od katerega sem zemljišče kupil, ne bo delal nikakih ovir, ker se je ob prodaji zavezal, da zoper stavbo hiše na kupljenem svetu ne bo ugovarjal?

O d g o v o r:

Tukaj se ne bo šlo za dovoljenje ali oviro od strani Vašega sosedo-prednika, ker isti Vam v zmislu sklenjene pogodbe ne sme staviti nikakih zaprek. Kljub temu ne boste mogli zidati na travniku bližje kot 6 metrov od sosedovega poslopja. Stavbeni red za Štajersko določa namreč, da morajo biti poslopja s svojo ozko stranjo od drugih poslopji oddaljena vsaj 6 metrov. Da se temu zakoni-temu določili ugodni, mora gledati občina kot stavbena oblast uradnim putem in se ji ni ozirati na to, ali sosedje to oddaljšo zahtevajo ali ne. To določbo najdete v § 30 štaj. stavb. reda.

Po istem § je pa na drugi strani dovoljeno, da se smejo poslopja drugo na drugo nasloniti, v katerem slučaju pa mora tvoriti mejo takozvani požarni zid.

Mogoče je tedaj dvoje: ali zidati v razdalji 6 metrov poslopje od poslopja, ali pa v strnjemem sistemu.

Kako Vam bo v Vašem slučaju bolje kazalo, Vam mora povedati Vaš stavbeni mojster, ki ste mu izročili napravo načrtov in stavbe.

382. G o s p o d F. P. v O.

V p r a š a n j e: Kako daleč mora biti poslopje od okrajne ceste?

O d g o v o r :

V zmislu § 27 štaj. stavbenega reda 4 metre.

383. Gospod F. M. v R.

V p r a š a n j e : Prijavil sem pri okrajnem glavarstvu svojo rokodelsko obrt. Sedaj mi pa županstvo dela sitnosti, ker se ne morem izkazati, da sem v resnici že obrt prijavil. Kaj mi je storiti?

O d g o v o r :

Zelo čudno se nam zdi sovražnost Vašega županstva, ki se vtika v take stvari, med tem ko imajo sicer občinski uradi z nujnejšimi stvarmi dovolj posla.

Da boste imeli mir, se obrnite na okrajno glavarstvo s prošnjo, da Vašo prijavo čim preje rešijo in Vam dopošljejo obrtni list, če pa to kmalu ni mogoče, pa prosite vsaj za potrdilo, da ste svojo obrt v resnici prijavili.

Ni nam prav umljivo, kako da niste dobili od okrajnega glavarstva brez daljnega potrdilo o prijavi obrti. Po novem obrtnem zakonu mora namreč obrtna oblast brez zahteve stranke vsako prijavo proste ali rokodelske obrti uradno potrditi. To se ima zgoditi pri pismenih prijavah tekom 48 ur, pri ustmenih (protokolarnih) prijavah pa takoj.

Razne vesti.

Županstva in vojaške vaje. — Cenitev narejene škode. Z ozirom na bližajoče se vojaške vaje opozarjamo županstva, naj skrbé za-to, da pravočasno poizvedo, kdaj nameravajo prihajati in odhajati vojaške čete. — Obrnejo naj se županstva na politične — ali pa tudi naravnost na vojaške oblasti za takojšne podatke, da morejo potem pravočasno obvestiti prebivalstvo, zlasti trgovce. —

Drugo je, da županstva ukrenejo vse potrebno glede cenitve škode, narejene pri vojaških vajah. — Na to se ne sme čakati, ampak takoj po vaji posredovati pri poveljstvu dotičnega krdele, da se cenitev nemudoma izvrši. — Vsako krdelo ima že določene člane cenilne komisije. —

Koliko se pokadi v Avstriji. — Preteklo leto je šlo v zrak 122 milijonov, 79.430 kron, — za 2.897.321 K več kot leta 1906. — Prodalo se je tobaka 587,621.840 kg, cigar 559 milijonov komadov, cigaret 1786 milijonov. — To je pač ogromen davek! —

Število učiteljic: v Avstriji 20,000; Ogrski 5986; Švica 3600; Angleška 66.300; Irska 7000; Danska 1800; Švedska 2649; Norveška 2354; Rusija 22.400; Francija 49.400; Italija 31.800; Portugalska 22.000; Združene države severnoameriške 76.348. — V odstotkih izraženo je ženskih učnih moči: v Avstriji 28 %; v Švici 36 %; na Angleškem 71 %; na Irskem 35 %; na Danskem 28 %; na Švedskem 35 %, na Norveškem 69 % (v mestih), 26 % (na deželi); na Ruskem 36 %; na Francozkem 46 %; v Italiji 63 %; na Portugalskem 88 %; v Združenih državah 92 %; v Nemčiji 15 %.

Važno za konjerejce! — Domobrantsko ministertvo namerava letos v septembru (najbrž 12. septembra) v Št. Jerneju na Dolenjskem nakupovati za vojaštvo konje — remonte, — Konje v starosti 3 do 4 let plačujejo se v takih slučajih navadno po 700, 800 do 850 kron, tudi čez. — Županstva in konjerejci pozor! — Konje je treba dobro pripraviti in utrditi z hojo. **Upor na Turškem.** — Turčija je država neprestanih homaiij. — Zmešnjave pospešujejo pa še razne velesile. — Zadnji čas pa se je pojavil upor med samim vojaštvom, ki je umorilo več generalov. — Baje so provzročitelji upora takozvani Mladoturki, — nekaki turški naprednjaki. —

Književnost.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko) je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih sledeče pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni.** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—

2. **Odvetniška tarifa;** določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1'80.

3. **Zakon o javnih knjigah,** zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5'60. Popolno v platno vezana K 6'—

4. **Vzgleđ predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatis iz knjige pod točko 3. Broširano K 1'—

5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno. Cena 60 vin.

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo,** s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40.

Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici K —80.

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —80.

Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč.** 1908. Mehko vezano K 2 —

Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari.** 1908. Mehko vezano K —80.

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki, pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vinarjev poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.